

Uitvoeringsplan 'Erfgoed & Locatie'

Definitief concept 5 september 2012

1. Doel van dit document

Momenteel voert Stichting Archief Programmatuur (STAP) het project 'Erfgoed & Locatie' uit, met ondersteuning van OCW en het PRIMA-fonds. In verband met herziene beleidskeuzes wil het bestuur van de STAP een andere invulling geven aan de uitvoering van het project 'Erfgoed & Locatie'. STAP zal begunstigde en eindverantwoordelijke blijven van het project conform de beschikkingen van PRIMA en OCW, maar STAP heeft het voornemen de uitvoering en exploitatie extern te beleggen. Voor de uitvoering heeft STAP Stichting Digitaal Erfgoed Nederland (DEN) benaderd, voor de exploitatie de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE). DEN is binnen de nationale digitale infrastructuur een onafhankelijke partij die regie kan voeren en verbindingen kan leggen tussen bestaande initiatieven in de erfgoedsector. De RCE is in Nederland de autoriteit op het gebied van erfgoed in een locatieve context en onderhoudt diverse kennissystemen en collectiedatabases op dit terrein. Beide partijen hebben in gezamenlijkheid positief gereageerd op dit verzoek en hebben toegezegd de uitgangspunten van het project en de afspraken zoals reeds gemaakt, na te zullen leven.

De projectaanvraag Erfgoed & Locatie (9 feb. 2011) biedt een globale beschrijving van de activiteiten in het project en een globale omgevingsverkenning. Er zijn sinds het opstellen van de projectaanvraag enkele belangrijke wijzigingen gekomen in de nationale digitale infrastructuur. Naast een veelvoud aan locatie-initiatieven op provinciaal, regionaal en lokaal niveau zijn de twee belangrijkste:

- a) Er is een nationale aggregator voor digitaal erfgoed ontwikkeld (Digitale Collectie NL)
- b) Bibliotheek.nl is zich, in samenwerking met de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, aan het ontwikkelen tot een breed platform voor digitale erfgoeddiensten.

Beide ontwikkelingen zijn van invloed op de inkadering en nadere invulling van het project Erfgoed & Locatie.

Rekening houdend met deze ontwikkelingen biedt dit uitvoeringsplan een aanvulling op de projectaanvraag en daarmee nadere uitwerking van de wijze waarop DEN in samenwerking met de RCE het project E&L wil uitvoeren.

2. Achtergrond

Locatiegegevens spelen een belangrijke rol bij de beschrijving en ontsluiting van cultureel erfgoed. Locatie is een veelomvattend en complex begrip. In de context van erfgoed kan het uiteenlopen van de simpele vermelding van een woonplaats van een kunstenaar in een databaserecord tot een gedurende meerdere eeuwen samengesteld dossier over een specifieke locatie (bijv. een monument of andere vormen van onroerend erfgoed).

Er zijn bijna geen databases of andere diensten met digitaal erfgoed waarin geen locatiegegevens te vinden zijn. Diverse erfgoedinstellingen hebben webdiensten ontwikkeld met locatie als uitgangspunt, zoals WatWasWaar, MijnAdres, KICH en een groeiend aantal erfgoedapps.

Locatiegegevens worden op verschillende manieren vastgelegd: als plaatsnamen, postcodes, coördinaten, pointers op een kaart, lagen in een GIS-toepassing¹ enzovoorts. Standaarden voor het gebruik van geo-informatie zijn wenselijk om de locatie van een object, of de metadata daarover, in de ruimte blijvend te kunnen vaststellen. De geo-sector kent hele specifieke normen om de uitwisselbaarheid van ruimtelijke informatie te bevorderen. Onder invloed van de INSPIRE-richtlijn² wordt op Europees niveau hard gewerkt aan doorvoering van deze standaardisatie. Binnen de erfgoedsector wordt geo-informatie vooral ingezet als ruimtelijke informatie in de metadata van een object en in mindere mate bij kaartvervaardiging. Objecten worden doorgaans op basis van adressen (postcodes), toponiemen, kadastrale percelen, XY-coördinaten of geometrie ruimtelijk beschreven. In de erfgoedpraktijk blijft de implementatie van geo-standaarden achter bij de geo-sector. Dat hindert de totstandkoming van duurzame koppelingen en interoperabiliteit tussen historische en andersoortige gegevensbestanden met georeferenties. Op zijn beurt hindert dat weer de totstandkoming van grootschalige en veelzijdige eindgebruikersdiensten door erfgoedinstellingen of derden, zoals creatieve bedrijven of onderzoeksinstituten.

Bij erfgoed speelt de historische dimensie een belangrijke rol. Historische geografie-terminen komen vaak niet overeen met overeenkomstige moderne geografie-terminen. Harmonisatie hiervan, bijvoorbeeld door geo-, woord- en kaartsystemen uit verschillende periodes met elkaar te koppelen, is een grote uitdaging waar nog wetenschappelijk onderzoek voor nodig is.

3. Doelstelling

De hoofddoelstelling van E&L is het ontwikkelen van een nationale digitale strategie voor het vergroten, verbreden en betrekken van de groep gebruikers van de digitale erfgoedcollecties met locatieve gegevens, door enerzijds de nieuwe mogelijkheden te benutten die (mobiele) media bieden voor locatieve informatie en anderzijds door het gestandaardiseerd bundelen van het aanbod (tekst, beeld, kaartmateriaal, audiovisueel materiaal, toepassingen etc.).

Bij de realisatie is onderstaand richtinggevend:

- het implementeren van een groei-model richting open content en open data (waarbij data zich niet beperkt tot meta-data);
- zo veel mogelijk hergebruik of opschaling van bestaande initiatieven bij de publiekstoepassingen, half-fabricaten en de infrastructuur daarachter;
- het stimuleren van publiek-private samenwerking, waarbij geldt dat wat door de markt opgepakt kan worden ook aan de markt overgelaten moet worden, zolang dit bijdraagt aan de hoofddoelstelling;
- het stimuleren en faciliteren van cultureel ondernemerschap bij erfgoed behorende instellingen;
- aanzet geven tot een model van open ontwikkeling van software, inclusief beheer van een open-source community rond het E&L platform, waaraan zowel publieke als private partijen kunnen deelnemen.

Samenvattend biedt Erfgoed & Locatie het grote publiek toegang, kennis, inspiratie en participatie tot ruimtelijk erfgoed door innovatieve producten van de creatieve industrie en andere partijen, op basis van een duurzame en open digitale infrastructuur en een semantische architectuur.

¹ Verkenning Cultureel Erfgoed & Locatie, december 2009.

² <http://www.geonovum.nl/dossiers/inspire/richtlijn>, 15 mei 2007.

4. Projectactiviteiten

Hieronder worden de hoofdactiviteiten van Erfgoed & Locatie in de periode 2012-2014 nader uitgewerkt, op basis van de globale planning in de projectaanvraag.

a. Projectinitiatie

Het initiatief Erfgoed & Locatie kent twee fasen:

Fase A: een definitiefase. Deze is in de periode 2008-2011 uitgevoerd en is door OCW uit de enveloppengelden gefinancierd. Een deel van de uitgaven die in deze fasen zijn gedaan vormt matching van de PRIMA-subsidie op basis waarvan fase B – de realisatiefase – mede wordt gefinancierd. De genoemde uitgaven betreffen het realiseren van een aantal onderzoeken en documenten die voorwaardelijk en kaderscheppend zijn voor fase B. Het gaat o.a. om een positiebepaling uitgevoerd van E&L ten opzichte van de belangrijkste stakeholders: de doelgroepen, de erfgoedsector en de creatieve industrie. De resultaten van deze fase zijn:

1. Gebruikersonderzoeken en marktscan (Ithaka, Marktscan WatWasWaar.nl december 2008; Ithaka Gebruikersonderzoek WatWasWaar.nl, december 2009)
2. Verkenning Cultureel Erfgoed & Locatie (STAP, december 2009)
3. Maatschappelijke kosten-baten analyse (SEO, december 2009)
4. Resultaten definitiefase + Business canvasses (STAP, E&L resultaten definitiefase, 2011)
5. Projectaanvraag Erfgoed & Locatie (STAP, 9 februari 2011)

Fase B: de realisatiefase die van 2012 tot 2015 zal lopen. Deze fase vangt aan met een projectinitiatiefase en de conceptontwikkeling, waarin de in 2008-2011 geschetste contouren worden gespecificeerd en vastgezet. De initiatiefase betreft de volgende activiteiten en eindproducten:

6. Onderhavig document (Uitvoeringsplan E&L)
7. Scan van bestaande diensten op zowel nationaal, provinciaal, regionaal en lokaal niveau, zoals location based apps, websites en platforms op het gebied van locatiegebonden erfgoed. Deze scan moet uitwijzen of overname, samenwerking of opschaling in de context van E&L relevant is. De scan zal per dienst de gebruikte kwaliteit (standaardisatie), schaalbaarheid, resultaten, financiering en governance in kaart brengen. In het bijzonder worden de bezittingen van WatWasWaar en de mogelijkheden tot voortzetting ervan onderzocht.
8. De uitwerking en implementatie van de governancestructuur voor E&L in de vorm van samenwerkingsovereenkomsten met alle betrokken projectpartners.
9. Project Initiatie Document (PID) waarin - op basis van alle uitgevoerde onderzoeken en analyses – definitief wordt vastgelegd:
 - a. Update van de projectdoelen en outline van de businesscase
 - b. Update van de relatie project-omgeving-andere projecten
 - c. Projectgovernance en projectstructuur
 - d. Scope van de op te leveren eindproducten
 - e. Acceptatiecriteria, projecttoleranties, projectcontrols en kwaliteitsverwachtingen
 - f. Update van de projectrisico's
 - g. Partijen en vorm waarin de exploitatie zal plaatsvinden

b. Aanbesteding

Omdat in E&L diensten worden ontwikkeld met publieke middelen en omdat STAP en DEN publiekrechtelijke organisaties zijn, zal in een vroeg stadium onderzocht moeten worden of en zo ja voor welke onderdelen in het project een openbare (Europese) aanbestedingsprocedure opgezet moet worden. Hiervoor moet een aanbestedingsdossier worden opgesteld en moet juridische ondersteuning gezocht worden. De drempelwaarde in 2012-2013 voor aanbesteding is k€200. Deze drempelwaarde geldt niet alleen voor individuele opdrachten, maar ook voor een serie samenhangende opdrachten die gedurende de gehele looptijd van het project uitgezet kan worden.

c. Conceptontwikkeling

Het eindresultaat van E&L bestaat uit drie lagen:

1) een dienstenlaag waarmee eindgebruikers van digitale media snelle en geïntegreerde toegang en mogelijkheden voor participatie krijgen tot digitaal erfgoed met locatieve informatie. De diensten kunnen de vorm aannemen van websites, apps, tools, toolkits, back-end applicaties of andere digitale toepassingen. Via deze laag kunnen bezoekers ook eigen content leveren (verhalen, foto's, correcties, dataverrijking etc.);

2) een basisinfrastructuurlaag met een back office platform voor beheerders en aanbieders van locatief erfgoed om hun collecties op een gestandaardiseerde wijze te bundelen en aan te bieden. Deze standaardisatie heeft betrekking op zowel vorm (bijvoorbeeld metadatastructuren) als inhoud (bijvoorbeeld geografische aanduidingen). De standaardisatie van het aanbod levert de eindgebruikers, dienstenleveranciers (creatieve industrie, kennisinstellingen) en dataleveranciers (erfgoedinstellingen) grote voordelen op. Zo wordt het mogelijk om samenhangende informatie geautomatiseerd op grote schaal bijeen te krijgen. Tevens wordt het hergebruik van de informatie-eenheden veel flexibeler, en kan het naar keuze ingezet worden in een veelheid aan diensten.

3) Tussen een dienstenlaag en de gestandaardiseerde basisinfrastructuur zit een intermediaire laag die met behulp van semantische technologie (referentiestructuren, woordsystemen) vraag en aanbod aan elkaar kan koppelen.

Uitgangspunt voor de ontwikkeling van deze drie-lagen-structuur is: gedistribueerd (vernetwerkt) waar het kan, centraal (bijvoorbeeld aggregatie en indexering) waar het moet.

Met deze drielagenstructuur sluit E&L goed aan op overige ontwikkelingen in de nationale digitale infrastructuur voor cultureel erfgoed, zoals de nationale aggregator (die gemodelleerd is naar Europeana), Bibliotheek.nl, de erfgoedsuite van de RCE en het onderzoeksprogramma CATCH+. Op deze wijze is ook aansluiting op digitale infrastructuren in de geo-sector (in het bijzonder Geonovum) en de wetenschap mogelijk. Samenwerking met deze partijen is wenselijk om de resultaten van E&L voor de langere termijn te valoriseren en te borgen.

In de conceptfase worden nadere specificaties opgesteld voor de eindproducten van E&L, zoals bijvoorbeeld de logische architectuur, het technisch ontwerp, de functionele specificaties en de ontwikkeling van het datamodel. Ook worden pilots (prototypen) ontwikkeld om al in een vroeg stadium in het project eindgebruikers een actieve rol bij de ontwikkeling te geven op basis van de principes van open innovatie. Tevens worden een content- & collectieplan, een crossmediale communicatiestrategie, een businessmodel en businesscase beheer & exploitatie ontwikkeld conform de projectaanvraag.

d. Ontwikkeling

Erfgoed & Locatie zal de volgende diensten en producten opleveren:

1) Basis infrastructuur (Platform Erfgoed & Locatie)

- Een harvesting-infrastructuur van metadata, thumbnails en links (vgl. Digitale Collectie NL, DIMCOM, Bibliotheek.nl);
- Een index van geharveste en gestandaardiseerde informatie (vgl. Digitale Collectie NL, DIMCOM, Bibliotheek.nl);
- Een mechanisme (API) om de geïndexeerde informatie bruikbaar te maken voor instellingen in hun dienstverlening;
- Een mechanisme (API) om de gestandaardiseerde en semantisch verrijkte informatie terug te leveren aan de erfgoedinstellingen;
- Een mechanisme (API) om door gebruikers verrijkte content vast te leggen (crowd sourcing, user generated content);
- Centraal backoffice systeem voor beheer en onderhoud;
- Ontsluiten van datasets van o.a. het Nederlands Uitbureau, Monumenten en stadsgezichten (foto, preview, beschrijving).

2) Intermediaire (semantische) middenlaag

- Kennissystemen (thesauri en ontologieën met locatieve informatie) ten behoeve van semantische koppelingen (vgl. Erfgoed suite, CATCH+ thesaurus repository);
- Mechanisme om door gebruikers ingebrachte kennis vast te leggen en terug te leveren aan erfgoedinstellingen en andere gebruikers.

3) Decentrale dienstenlaag

Diverse apps als toegangsmechanismen voor eindgebruikers (web users) tot de beschikbare data. Er zijn twee soorten apps: webapps (op basis van API's) en native apps (op basis van besturingssystemen als Iphone en Android).

E&L maakt het voor creatieve bedrijven en andere partijen mogelijk nieuwe apps, websites en andere digitale producten te ontwikkelen die gebruik maken van de grote hoeveelheden gestandaardiseerde erfgoed informatie. In het project worden twee 'toolkits' opgeleverd en twee apps.

a) eMarktplaats toolkit (white label)

- Stelt instellingen in staat om hun eigen publiek kennis te laten nemen van hun collectie op basis van locatie. Instellingen kunnen het eindproduct voorzien van eigen 'branding';
- Standaard userinterface op de index (laag-, zoek-, filter en sorteer mechanisme) en technische koppelingen ;
- Standaard interface op het centraal opgeslagen kaartmateriaal waarmee derden (bijv. VVV's) of erfgoedinstellingen een kaartapplicatie met (selecties van) de CE-collectie's kunnen invoegen in de eigen website;
- Een apps-market, waarin zichtbaar is welke apps ingezet kunnen worden om de bijeen gebrachte data te kunnen bevragen en gebruiken;
- OpenSource service & support dienst (exploitatie fase) mogelijk ism 'Erfgoed Makelaar' (CATCHplus);

b) Mobiele tours toolkit (white label)

- Een toolbox voor deelnemers en derden (VVV, Scholen, etc) om makkelijk een eigen tour op te stellen zonder hoge instapkosten;
- Professionele afnemers van de tour kunnen tours customizen: eigen POI's toevoegen en van eigen vormgeving en branding voorzien;
- De gebruiker kan een serie interessante plaatsen langs een route vinden en bezoeken, en bij iedere plaats een beschrijving en een preview en gekoppelde collectie-items zien. De gebruiker kan een reactie (tekst, beeld) plaatsen bij een

plaats op de route, kunnen zien hoe lang de tour is (km, tijd) en kan de plaats of collectie-item delen via mail en social media. De gebruiker wordt voor verdieping en gerelateerde collectie-items gelinkt naar het dienstenplatform E&L of naar andere aan E&L gekoppelde diensten of bronhouders.

c) Dienstenplatform Erfgoed & Locatie (voorheen: eMarktplaats)

Het publiek met een algemene of specifieke interesse in haar leefomgeving kan hier betrouwbare erfgoed informatie vinden en deze zelf verrijken met eigen inbreng of materiaal, met de volgende functies:

- Gebruik van alle E&L databases via een laag- (layers), zoek-, filter en sorteer mechanisme;
- Biedt in opvolging van de mobiele app mogelijkheden tot een online vervolg voor meer diepgang;
- Promotie platform van verschillende diensten uit de sector zoals (mobiele) tours.

d) Mobiele informatie app Erfgoed & Locatie

Binnen het project wordt geen eindgebruikersproduct opgeleverd. Erfgoed & Locatie faciliteert de realisatie van een Mobiele informatie applicatie door derde partijen (creatieve industrie) welke de volgende functies bevat:

- Bieden van thematische data en tours obv locatie en persoonlijke interesse;
- Biedt op iedere locatie en tijd cultureel erfgoed en erfgoedinstellingen in de buurt, de route daarheen te vinden en achtergrondinformatie op te vragen;
- Geïnteresseerde ontwikkelaars kunnen de beschikbare erfgoed data inzetten voor het ontwikkelen van een applicatie conform de gestelde voorwaarden;
- De gebruiker wordt voor verdieping en gerelateerde collectie-items gelinkt naar het dienstenplatform E&L of naar andere aan E&L gekoppelde diensten of bronhouders.

4) Koppelingen bestaande externe databases en systemen

- Integratie WatWasWaar;
- WatWasWaar Kadaster (OAT) data migratie naar WieWasWie.

5) Erfgoed & Locatie communicatiekanalen tijdens het project

- Blog, twitter, facebook;
- Vragen en discussieforum (in overleg met RCE).

6) Overige (management en specialistische) producten

- Een business case om het toekomstige beheer van de projectresultaten te onderbouwen; hierbij zal E&L bekijken in hoeverre apps die in de afgelopen jaren met publieke middelen zijn ontwikkeld (vgl. Xwashier) aangepast/gecontinueerd kunnen worden;
- Richtlijnen voor (her)gebruik van metadata en open source software;
- Digitalisering en verrijking van digitale objecten;
- Een kennisbank over Standaarden voor geo-informatie en uitwisselingsprotocollen; in relatie tot digitaal cultureel erfgoed met locatiegebonden componenten. Deze kennisbank gaat onderdeel uitmaken van de bestaande kennisinfrastructuur voor digitaal erfgoed, zoals reeds opgezet en uitgevoerd door DEN en RCE.
- Communicatie- en marketingplan;
- Communicatiemiddelen inclusief huisstijl.

Bij alle onderdelen zullen eindgebruikers betrokken worden volgens de principes van open innovatie. Gedurende de ontwikkeling en voorafgaand aan de definitieve oplevering zullen gebruikerstesten en acceptatietesten worden uitgevoerd. Een iteratieve aanpak garandeert dat de producten steeds op basis van eindgebruikersbijdragen kunnen worden bijgesteld of verfijnd.

e. Content en collecties

De data die via de E&L-infrastructuur beschikbaar wordt gesteld, is afkomstig van een grote hoeveelheid informatiebronnen. De meeste hiervan worden beheerd door erfgoedinstellingen (musea, archieven, bibliotheken, monumenten, archeologie), maar ook andere informatiebronnen zullen worden ingezet (denk aan Wikipedia en informatiebestanden in de Linked Open Data cloud). In de conceptfase zal een content- en collectieplan worden opgesteld, waarin de soorten erfgoed met locatieve aspecten nader zullen worden benoemd. Uitgangspunt hierbij is de waarde die met deze informatie kan worden gegenereerd voor de E&L producten en diensten.

Op basis van de ontwikkelde content- en collectiestrategie wordt bepaald welke informatie en erfgoedcollecties reeds beschikbaar zijn voor gebruik in E&L. In de voorfase van E&L hebben tientallen instellingen een intentieverklaring tot dataleverantie ondertekend. Bestaande diensten die aan de E&L-infrastructuur gekoppeld kunnen worden, zijn:

- WatWasWaar (inhoudelijk zal het platform worden overgezet naar de E&L-infrastructuur, waarna de website wordt afgesloten)
- MijnAdres (Bouwdossiers Nederland en Vlaanderen)
- Carare-NL (Archeologie en architectuur; aggregator van Europeana)
- KICH (KennisInfrastructuur Cultuurhistorie/RCE; wordt doorontwikkeld tot de Kaart van Nederland)
- Xwashier (Nationaal Historisch Museum)
- Nationaal Georegister (Geonovum)
- Atlas Leefomgeving (Volksgezondheid)

Onderzocht zal worden in welke mate de ontsluiting van deze en andere collecties nog aangepast (gestandaardiseerd) moet worden en of er belangrijke collecties in Nederland zijn die nog niet of niet adequaat zijn ontsloten maar wel tot de doelcollecties van E&L behoren.

Eindgebruikers van de diensten die gebruik maken van de E&L-infrastructuur bezitten vaak kennis die niet aanwezig is bij de dataleveranciers. Zij kunnen de informatie die zij raadplegen eventueel corrigeren en aanvullen. Het Stadsarchief Amsterdam heeft een platform ontwikkeld om crowdsourcing in te zetten als hulpmiddel bij het ontsluiten van archieven (www.velehanden.nl). E&L zal onderzoeken of samenwerking met een dergelijk initiatief mogelijk is om het publiek actief te betrekken bij het ontsluiten van erfgoed met locatieve componenten.

Verder wil E&L co-creatie en personalisatie stimuleren door het toevoegen van verhalen en betekenissen door gebruikers mogelijk te maken (user generated content – UGC) en door het delen van informatie met anderen te faciliteren en op basis van persoonlijke interesses te personifiëren. In verband met de snelle ontwikkelingen op dit gebied zal er in de initiatiefase een omgevingsscan gedaan worden om te zien welke initiatieven en projecten relevant zijn voor E&L.

f. Communicatie & marketing

Omdat er veel partijen bij de ontwikkeling van E&L betrokken zijn en omdat E&L resulteert in eindgebruikersdiensten zijn goede communicatie en marketing van cruciaal belang. In de conceptfase zal een crossmediale communicatiestrategie worden opgezet, die de drie eerder benoemde doelgroepen adresseert: 1) de erfgoedsector, 2) de intermediairs (creatieve bedrijven en kennisinstellingen) en 3) het brede publiek.

1) E&L heeft de betrokkenheid en welwillendheid van de erfgoedinstellingen nodig om de opschaling van locatiegebonden erfgoed informatie te bereiken die nodig is. Meer dan 30 instellingen hebben een intentieverklaring ondertekend ten behoeve van de projectaanvraag van E&L. De kern van het consortium dat E&L zal ontwikkelen bestaat uit DEN, RCE, Digitale CollectieNL (Beeld en Geluid) en mogelijk ook Bibliotheek.nl, partijen die erfgoedbreed reeds veel gezag hebben en waardering krijgen.

2) Ten behoeve van een goede relatie met creatieve bedrijven en kennisinstellingen is het zinvol dat E&L aansluiting zoekt bij de Topsector Creatieve Industrie en het daaronder vallende innovatienetwerk Cultureel Erfgoed. Binnen de Topsector worden gunstige condities gecreëerd voor nauwere samenwerking tussen erfgoed en creatieve industrie. Ook wordt een onderzoeksagenda voor het erfgoed ontwikkeld, in samenwerking met het Europese Joint Programme Initiative. In JPI speelt onroerend erfgoed een grote rol. E&L kan hiervan profiteren door enerzijds de creatieve industrie en kennisinstellingen te stimuleren de E&L-infrastructuur te benutten in hun dienstenontwikkeling, anderzijds door te evalueren hoe die samenwerking verloopt en welke partijen geschikt zijn voor nauwere samenwerking in het kader van E&L. Ook op het brede terrein van innovatie en ruimtelijke ordening ligt een aanzienlijke maatschappelijke en economische meerwaarde.

3) De producten en diensten die het project E&L oplevert hebben vooral een B2B-karakter; andere partijen zijn nodig om de doelgroepen te bedienen. Om dat te bereiken, is een goede marketing nodig voor o.a. de apps, de apps-markt en gebruikersdiensten. Waar mogelijk en zinvol zal E&L dat ondersteunen.

Op basis van deze communicatiestrategie wordt in de ontwikkelingsfase een communicatie- & marketingplan ontwikkeld en zullen diverse online en fysieke communicatie- en marketingmiddelen worden ontwikkeld, inclusief een projecthuisstijl en een beeldmerk dat gebruikt kan worden in producten en diensten. De vormgeving van de voor het brede publiek bestemde apps en webdiensten is de verantwoordelijkheid van betrokken creatieve partijen, met inachtneming van het merk Erfgoed & Locatie.

g. Kennisborging

DEN is het nationale kenniscentrum voor digitaal erfgoed. DEN beheert een kennisbank ten behoeve van erfgoedbrede samenwerking in het digitale domein. De kennis die E&L genereert op het gebied van standaardisatie (metadata) en innovatie (businessmodellen, best practices e.d.) zal via de kennisbank van DEN worden geborgd. De inhoudelijke kennis die het project genereert (kennis over collecties en semantische aspecten) zal geborgd worden door de RCE.

Gedurende het project zullen diverse kennisbijeenkomsten worden georganiseerd, om de lopende ontwikkelingen goed te kunnen monitoren en om de ideeën die in E&L worden ontwikkeld aan de praktijk van de instellingen te spiegelen. Naast enkele brede bijeenkomsten zullen er specialistische werkgroepen worden ingesteld, om deelaspecten van E&L nader uit te werken. De volgende werkgroepen zijn in ieder geval voorzien:

- businessmodel ontwikkeling & exploitatie
- datamodellen, semantische en technische standaardisatie en migratie
- content- & collectiestrategie
- merken en communicatie
- kennisborging

h. Exploitatie

In E&L wordt in de conceptfase een businessmodel ontwikkeld om operationeel en functioneel beheer, exploitatie en doorontwikkeling van de producten en diensten van E&L te garanderen. Hierbij wordt nadrukkelijk gekeken naar aansluiting op bestaande initiatieven die digitaal erfgoed aan een breed publiek aanbieden, zoals Bibliotheek.nl. Bibliotheek.nl biedt een open en gedifferentieerde infrastructuur voor diverse informatiediensten, ook op het gebied van cultureel erfgoed.

In E&L wordt in de conceptfase ook een business case ontwikkeld om plaatsgebonden erfgoed informatie in bestaande voorzieningen onder te brengen. Uitgangspunt hierbij is dat RCE, die geen publieksfunctie heeft, de rol op zich neemt van inhoudelijk coördinator ten behoeve van aansluiting van nieuwe collecties op de ontwikkelde infrastructuur.

Een interessante aspect van Bibliotheek.nl is de provinciale en gemeentelijke inbedding. Bibliotheek.nl is niet alleen een landelijke voorziening, het is juist ook een open infrastructuur om op lokaal of provinciaal niveau digitale diensten aan te kunnen bieden, met de bibliotheek als exploitant. Geo-informatie speelt een belangrijke rol in provinciale, regionale en lokale erfgoedportals. Hier ligt een goede kans om het open karakter van de resultaten van E&L via diverse 'outlets' te benutten en bestuurlijke betrokkenheid van provinciale en gemeentelijke overheden te verwerven.

Naast de infrastructuur zal het businessmodel ook het beheer, de exploitatie en de doorontwikkeling van de te realiseren front-end eindproducten en doelstellingen adresseren.

i. Hosting en technisch beheer

Op basis van de resultaten van de business case zal bekeken worden wat geschikte en efficiënte mogelijkheden zijn voor hosting van diensten, voor opslag en uitwisseling van data en voor technische en functioneel applicatiebeheer. Hierbij zal ook gekeken worden naar de mogelijkheden tot samenwerking met de nationale aggregator, een B2B-voorziening in de nationale digitale infrastructuur voor cultureel erfgoed, gehost door Beeld en Geluid. Deze samenwerking biedt wellicht mogelijkheden tot een efficiënt beheer en economisch gunstige condities voor opslag en onderhoud.

j. Publiek-private samenwerking

Erfgoed & Locatie ontwikkelt flexibel inzetbare halfabrikaten met locatiegebonden informatie die creatieve partijen kunnen uitontwikkelen tot volwaardige eindgebruikersdiensten, zoals apps voor mobiele media. Deelnemende instellingen kunnen ook via de digitale infrastructuur van Erfgoed & Locatie eigen applicaties laten ontwikkelen die gebaseerd zijn op gemeenschappelijke modellen ('white label-software'). Dit stimuleert enerzijds cultureel ondernemerschap bij erfgoedinstellingen, maar voorkomt tegelijkertijd dat de instellingen allemaal hun eigen digitale wiel gaan uitvinden. Door een duidelijkere scheiding te maken tussen data en diensten, worden erfgoedinstellingen flexibeler in hun dienstverlening.

Betrokkenheid van Bibliotheek.nl biedt de mogelijkheid om de geo-producten niet enkel aan eindgebruikers van de bibliotheken te presenteren maar ook andere bestuurslagen (dan op nationaal niveau) te betrekken. Geo-informatie speelt een belangrijke rol in provinciale, regionale en lokale erfgoedportals. Hier ligt een goede kans om het open karakter van de resultaten van Erfgoed en Locatie via diverse 'outlets' te benutten en bestuurlijke betrokkenheid van provinciale en gemeentelijke overheden te verwerven.

5. Samenstelling kernteam

Het kernteam van het project Erfgoed & Locatie bestaat uit 4 personen: een projectleider, twee projectmedewerkers, en een projectassistent. Deze vier personen vallen rechtstreeks onder de verantwoordelijkheid van de directeur van DEN. Waar nodig worden externe partijen tijdelijk ingehuurd om het team op deeltaken te versterken.

Projectmanager (1,0 fte, schaal 12)

Taken en verantwoordelijkheden:

- bewaking planning en budget
- bewaking taakverdeling projectteam
- algehele kwaliteitszorg op projectniveau
- eerste aanspreekpunt voor stuurgroep en directeur DEN
- coördinatie gebruikersonderzoeken en user-experience
- coördinatie marktscan bedrijven
- coördinatie Europese aanbesteding
- coördinatie werkgroep merken en communicatie
- coördinatie werkgroep businessontwikkeling en exploitatie
- contactpersoon naar Topsector creatieve industrie
- aansturing externe consultants

Projectmedewerkers (1,6 fte, schaal 10 / 11)

Taken en verantwoordelijkheden m.b.t. infrastructuur en diensten:

- technische en functionele specificaties
- contact naar bedrijven
- contact naar bibliotheek.nl (infrastructuur, apps-market)
- bewaking technische realisatie
- eindverantwoordelijkheid data- en collectieconversies
- coördinatie werkgroep semantische en technische standaardisatie
- advisering offertes creatieve bedrijven
- afstemming met wetenschappelijke ontwikkelingen (bijv. CATCH, Rediscovering landscape)
- coördinatie toetsing technisch, functioneel en content

Taken en verantwoordelijkheden m.b.t. content en collecties:

- contact naar collectiebeherende erfgoedinstellingen en betrokken marktpartijen
- contact naar RCE wat betreft semantische toepassingen
- contact naar andere erfgoeddiensten (bijv. Mijnadres, Xwashier)
- coördinatie onderzoek onder collectiebeherende erfgoedinstellingen
- coördinatie deelname collectiebeherende erfgoedinstellingen
- coördinatie content & collectieplan
- coördinatie ontwikkeling datamodel en migratieplan
- coördinatie werkgroep content- & collectiestrategie
- bewaking inhoudelijke kwaliteit van data- en collectie conversies
- activiteiten op het gebied van crowdsourcing initiëren
- acquisitie nieuwe (content van) dataleveranciers/collectiebeherende instellingen

Projectassistent (0,8 fte, schaal 7/8)

Administratieve taken:

- administratieve ondersteuning projectorganisatie
- beheer contactgegevens met externe contacten en deelnemers
- beheer website (blog)
- beheer sociale media

Communicatieve en kennisgerichte taken:

- bijdragen aan online kennisbank over projecten en standaarden

- inzet alle media
- schrijven/redigeren redactionele en promotionele teksten

Organisatorische taken:

- ondersteuning bij organiseren kennisbijeenkomsten
- verslaglegging van bijeenkomsten en besprekingen

6. Planning

Voor planning zie projectaanvraag Erfgoed & Locatie (feb. 2011). Startdatum afhankelijk van resultaten gesprek OCW/PRIMA.

Verwachte einddatum is eind 2015, dus een jaar later dan de oorspronkelijke planning (Was in PRIMA: 1 aug 2011 – 1 aug 2014).

7. Begroting

Zie projectaanvraag Erfgoed & Locatie (9 feb. 2011). In het kader van het Project Initiatie Document (PID) (oplevering aan het eind van de initiatiefase) zal de begroting nog eens goed worden nagelopen op eventuele gewenste bijstellingen of risico's.